

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДО МІЖДИЦИПЛІНАРНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проблема міждисциплінарності є однією із ключових у науці ХХІ століття. На сучасному етапі усі вагомі відкриття відбуваються на перетині різних галузей знання, кордони між якими стають дедалі прозорішими, внаслідок чого, з'являються так звані «гібридні» напрямки дослідження.

Найбільші світові наукометричні бази даних Scopus та Web of Science містять розділи з журналами, до яких включено дослідження міждисциплінарного характеру.

Питанням підготовки майбутніх науковців до проведення міждисциплінарних досліджень займалися багато зарубіжних і вітчизняних науковців, зокрема Є. Аксер, Т. Аусбург, А. Беляєва, С. Гарднер, В. Грін, Дж. Кляйн та ін.

На думку більшості вчених необхідно, починаючи ще зі студентських лав, навчати майбутніх науковців методикам міждисциплінарного дослідження. У Великій Хартії університетів проголошено принцип невіддільності досліджень від навчання. Університети являють собою ідеальне місце зустрічі викладачів, які прагнуть поділитися своїми знаннями й розвинути їх у дослідженнях, і студентів, які мають право, можливість і бажання розвивати свої знання [1]. Сучасні студенти повинні бути не студентами якогось предмету, а студентами проблем. І проблеми можуть прорватися крізь кордони будь-якого предмета або дисципліни.

Міждисциплінарне мислення швидко стає невід'ємною рисою дослідження в результаті чотирьох потужних «драйверів»:

- 1) притаманна складність природи і суспільства;
- 2) бажання досліджувати проблеми і питання, які не обмежуються однією дисципліною;
- 3) необхідність вирішення соціальних проблем;
- 4) потужність нових технологій [2].

Саме студенти найчастіше виявляють найбільший інтерес до міждисциплінарних досліджень, особливо якщо вони мають соціальний характер. Підготовка майбутніх науковців до здійснення міждисциплінарних досліджень успішно здійснюється у провідних європейських університетах (Університет Лінчепінг (Швеція), британських університетах (Лідс, Кінгстон), Варшавському Університеті (Польща) та ін.). Така підготовка реалізується шляхом індивідуалізації процесу навчання, коли ставка робиться на навчання студентів невеликими групами (10-12 осіб) та з використанням системи тьюторства. Цей підхід дає можливість максимально привернути увагу студента до досліджуваної проблеми.

Українські вищі навчальні заклади також роблять важливі кроки для збільшення інтересу студентів до проведення міждисциплінарних досліджень. На сьогодні досить привабливою для молоді є можливість здійснення досліджень у рамках Міждисциплінарних гуманітарних індивідуальних студій. Така модель навчання дає змогу вибудувати індивідуальну траєкторію як освіти, так і дослідницької діяльності студента. Надзвичайну роль у цьому процесі відіграє тьютор, який надає консультації щодо здійснення міждисциплінарного дослідження, тобто є науковим керівником. Невід'ємною частиною таких студій є участь у міжнародних наукових конференціях, стипендіальних і грантових програмах, що дає можливість студентам удосконалити навички дослідницької діяльності, розширити кругозір.

Досвід реалізації програми Міждисциплінарних індивідуальних гуманітарних студій показує, що вона є ефективним способом відбору обдарованих і творчо мислячих студентів, а в майбутньому успішних науковців. Однак, порівняно із зарубіжними країнами в Україні підготовка студентів до проведення міждисциплінарних досліджень знаходиться на етапі становлення і розвитку. Тому вкрай необхідно звернути увагу на удосконалення системи підготовки студентів у рамках різноманітних програм, з метою залучення більшої кількості молоді до проведення наукових досліджень, зокрема, міждисциплінарних.

Отже, у майбутньому люди з міждисциплінарною підготовкою матимуть велику перевагу. Тому вищі навчальні заклади повинні знайти шляхи такої підготовки студентів, враховуючи дисциплінарність системи освіти.

Література

1. Велика хартія університетів [Електронний ресурс]. Режим доступу http://www.edupolicy.org.ua/files/Magna_Charta_Universitatum.pdf
2. US National Academy of Sciences, National Academy of Engineering and Institute of Medicine. Facilitating interdisciplinary research. — Washington, DC: National Academies Press, 2004. — 332 p.